

Ministeren

Indfødsretsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Indfødsretsudvalget har den 23. marts 2023 stillet følgende spørgsmål nr. (alm. del) efter ønske fra Mikkel Bjørn (DK) til udlændinge- og integrationsministeren, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 55:

Vil ministeren oplyse om det krav om proportionalitet, der gælder efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3 og som Højesteret lagde afgørende vægt på i dommen, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriets fratagelse af et dansk statsborgerskab til en kvinde, der havde tilsluttet sig terrororganisationen Islamisk Stat blev kendt ugyldig, jf. BS-23360/2022-HJR afsagt d. 22. marts 2023, skyldes internationale konventioner eller dansk lovgivning, og hvad vil det kræve at ændre dette proportionalitetsprincip?

Svar:

1. Det fremgår af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, at den, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, af udlændinge- og integrationsministeren kan fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Det fremgår af forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 38 som fremsat, pkt. 2.2.2, side 6, at det forudsættes, at der i hver enkelt sag foretages en konkret og individuel vurdering af, om der f.eks. i forbindelse med indrejsen eller opholdet i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Det fremgår videre, at herudover vil myndigheden også skulle foretage en konkret proportionalitetsafvejning af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen vil være på linje med den proportionalitetsafvejning, der skal foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den nuværende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven.

Indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, om frakendelse af statsborgerskab ved dom blev indført ved lov nr. 311 af 5. maj 2004 om ændring af lov om dansk indfødsret.

20. juni 2023

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Familiesammenføring
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Sags nr. 2023 - 5343
Akt-id 2352017

Det fremgår af forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 138 som fremsat, pkt. 4.2.5, side 4909, at:

”I tilfælde, hvor en person dømmes for mere alvorlige forhold, bør den pågældende som udgangspunkt frakendes dansk indfødsret. Den betydning, en frakendelse har for pågældende, kan dog tale afgørende herimod. Herunder bør der ikke ske frakendelse i forbindelse med selv meget alvorlige forhold, hvis den pågældende ikke har nogen eller alene har en meget ringe tilknytning til et andet land. I disse situationer bør Danmark tage ansvaret for den pågældende danske statsborgers handlinger.”

Som det også er omtalt i samme lovforslags pkt. 3.2.1, fremgår det af artikel 4 i den europæiske konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen), at landenes regler om statsborgerskab skal bygge på principper om bl.a., at enhver har ret til at besidde statsborgerret, at statsløshed skal undgås, og at ingen kan fratages sin statsborgerret på et vilkårligt grundlag.

Det fremgår videre af lovforslagets pkt. 3.2.1, at der som eksempler på vilkårlig fratagelse af statsborgerret i den forklarende rapport til statsborgerretskonventionen er nævnt fratagelse på grund af bl.a. religion, race, national eller etnisk oprindelse og fratagelse af politiske grunde. Det anføres videre, at princippet om, at statsborgerret ikke må fratages på et vilkårligt grundlag, generelt indebærer, at en afgørelse om fratagelse skal være forudsigelig, proportional og foreskrevet ved lov.

For så vidt angår de nævnte begreber, herunder proportionalitetsprincippet, fremgår følgende af lovforslagets pkt. 3.2.1:

”De nævnte begreber forklares ikke nærmere i rapporten, men er imidlertid velkendte fra bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Krav om forudsigelighed indebærer i menneskerettighedskonventionens forstand, at borgerne skal have mulighed for at forudse, hvornår og under hvilke betingelser det offentlige kan foretage indgreb i deres rettigheder. Når offentlige myndigheder overlades skønsmæssige beføjelser, skal indholdet og omfanget af skønnet og den måde, hvorpå det skal udøves, være angivet med tilstrækkelig klarhed i den pågældende lovgivning. Der skal være tilstrækkelige retssikkerhedsgarantier mod vilkårlige indgreb fra det offentlige. At et indgreb skal være foreskrevet ved lov antages at betyde, at indgrebet skal have hjemmel i national lovgivning i bred forstand. Kravet om proportionalitet indebærer, at en stat skal vælge en mindre indgribende form for restriktion frem for en mere indgribende, og at et indgreb skal stå i et rimeligt forhold til det angivne mål.”

2. Højesteret har ved dom af 22. marts 2023 afgjort, at Udlændinge- og Integrationsministeriets afgørelse af 17. juni 2020 om fratagelsen af en kvindes danske statsborgerskab skulle ophæves som ugyldig.

Det fremgår af dommen bl.a., at:

”Ministeriets afgørelse er truffet i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 3. Efter bestemmelsen kan den, der har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs. Ved afgørelsen skal der ifølge forarbejderne (Folketingstidende 2019-20, tillæg A, lovforslag nr. L 38, pkt. 2.2.2) foretages en proportionalitetsafvejning af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Afvejningen skal være på linje med den proportionalitetsafvejning, der skal foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse af indfødsret efter § 8 B, stk. 1.”

Det fremgår videre af dommen, at:

”Det fremgår af forarbejderne til § 8 B, stk. 1 (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 138, pkt. 4.2.5), at der i tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af en eller flere af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 og 13, og der er tale om mere alvorlige forhold, som udgangspunkt bør ske frakendelse af dansk indfødsret. Den betydning, en frakendelse har for den pågældende, kan dog tale afgørende herimod. Herunder bør der ikke ske frakendelse i forbindelse med selv meget alvorlige forhold, hvis den pågældende ikke har nogen eller alene har en meget ringe tilknytning til et andet land. Det er anført, at Danmark i disse situationer bør tage ansvaret for den pågældende danske statsborgers handlinger.”

Det er vurderingen, at denne konkrete udmøntning af proportionalitetsafvejningen, hvorefter Danmark i situationer, hvor den pågældende ikke har nogen eller alene en meget ringe tilknytning til et andet land, bør tage ansvaret for den pågældende danske statsborgers handlinger, ikke er baseret på Danmarks internationale forpligtelser. Højesteret kan på den baggrund ikke i dommen siges at have forholdt sig til, om den pågældende heller ikke inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser kunne fratages sit danske statsborgerskab.

Der henvises i øvrigt til den tidligere besvarelse af spørgsmål nr. 63 (Alm. del) fra Folketingets Indfødsretsudvalg, hvoraf det bl.a. fremgår, at der efter den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, skal ske frakendelse af statsborgerskabet ved dom i de tilfælde, hvor en person dømmes for en strafbar handling, og den pågældende derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Kaare Dybvad Bek

/

Christine V. Johansen

Ministeren

Indfødsretsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Indfødsretsudvalget har den 27. marts 2023 stillet følgende spørgsmål nr. 63 (alm. del) efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF) til udlændinge- og integrationsministeren, som hermed besvares endeligt.

Spørgsmål nr. 63:

Vil ministeren garantere at alle muligheder for fratagelse og frakendelse af dansk indfødsret, når der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, i dag udnyttes i videst muligt omfang i indfødsretsloven, eller vil ministeren tage initiativ til yderligere undersøgelser af mulighederne herfor?

Svar:

1. Under den tidligere regering (S) blev reglerne vedrørende frakendelse og fratagelse af dansk statsborgerskab strammet ved lov nr. 1057 af 24. oktober 2019 (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 (Frakendelse af statsborgerskab for visse former for alvorlig bandekriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesse), som trådte i kraft den 1. juli 2021, og ved lov nr. 453 af 20. april 2022 (Frakendelse af statsborgerskab for strafbare forhold, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, m.v.), som trådte i kraft den 1. maj 2022.

2. Der skal efter den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, ske frakendelse af statsborgerskabet ved dom i de tilfælde, hvor en person dømmes for en strafbar handling, og den pågældende derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Det fremgår af forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 127 som fremsat, pkt. 2.2.2, side 10, at formuleringen "handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser" bl.a. stammer fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen), hvor det udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende

16. juni 2023

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Indfødsret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Sags nr. 2023 - 5559
Akt-id 2341078

stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege, dvs. ifølge (eller i henhold til) loven, eller på foranledning af en kontraherende stat. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Den seneste stramning af indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev indført på baggrund af indfødsrets aftalen af 20. april 2021, som er udmøntet i cirkulæreskrivelse nr. 9461 af 17. juni 2021 om naturalisation, hvoraf det fremgår, at der er enighed mellem aftaleparterne om at undersøge, om der er et videre råderum inden for Danmarks internationale forpligtelser til at udvide muligheden for frakendelse af statsborgerskab til også at omfatte andre former for kriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det fremgår videre af aftalen, at der tillige er enighed mellem aftaleparterne om, at det skal undersøges, om der er mulighed for at stramme reglerne for frakendelse ved en ændring af formuleringen i indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, stk. 1-3, fra "kan" til "skal", således at der fremadrettet skal ske frakendelse efter indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, stk. 1-3, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Det fremgår desuden, at det aftales, at regeringen inddrager aftaleparterne i undersøgelserne og udmøntningen heraf, idet aftaleparterne er enige om at eventuelle muligheder for – inden for Danmarks internationale forpligtelser – at udvide adgangen for fratagelse af statsborgerskab bør udnyttes fuldt ud, således at det sikres, at der sker frakendelse i videst muligt omfang.

Den nugældende formulering af bestemmelsen blev således indført på baggrund af indfødsrets aftalen af 2021 med henblik på at mulighederne for at udvide adgangen for fratagelse af statsborgerskab udnyttes fuldt ud under hensyntagen til, hvad der vurderes er muligt inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder statsborgerretskonventionen.

3. Derudover kan det oplyses, at det fremgår af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, at den, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, af udlændinge- og integrationsministeren kan fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Det fremgår af forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 38 som fremsat, pkt. 3.1.1, side 9, at det i forhold til fortabelse af statsborgerskab ex lege eller på foranledning af en kontraherende stat er udtømmende fastsat i konventionens artikel 7, i hvilke situationer en stats lovgivning må indeholde regler om fortabelse af statsborgerskab. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Det fremgår videre af samme lovforslags pkt. 3.1.1, at det af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 3, følger, at en stats nationale lovgivning ikke må indeholde bestemmelser om, at statsborgerretten fortabes, hvis den pågældende person derved bliver statsløs.

Formuleringen om at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, omfatter samtlige former for kriminalitet, der vurderes muligt inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig statsborgerretskonventionen.

Det bemærkes, at det forhold, at udlændinge- og integrationsministeren *kan* fratage statsborgerskab, indebærer et forvaltningsretligt skøn, således at ministeren efter en konkret vurdering i visse tilfælde kan undlade at fratage statsborgerskab, også selvom fratagelse ikke vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Dette skyldes bl.a., at administrativ fratagelse af statsborgerskab som udgangspunkt alene forudsættes anvendt, hvor det ikke er muligt at indlede en sag om frakendelse af dansk statsborgerskab ved dom i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, jf. også forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 38 som fremsat, pkt. 2.2, side 5.

4. Som det fremgår af regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* fra december 2022, vil regeringen arbejde for at styrke det regelbaserede internationale samfund og derfor fastholde Danmarks medlemskab af de internationale konventioner.

Det ændrer dog ikke på, at der findes uhensigtsmæssigheder ved dele af de internationale konventioner og fortolkningen af dem. Der er f.eks. snævre rammer for at kunne frakende kriminelle udlændinge deres statsborgerskab og begrænsede muligheder for at udvise kriminelle udlændinge. Vi skal derfor være klar til at udfordre og afsøge de rammer, som konventionerne sætter op.

Derfor vil regeringen udnævne en ambassadør, der skal sikre, at Danmark engagerer sig i arbejdet med konventionerne, herunder hvordan de anvendes og fortolkes.

Det fremgår også af regeringsgrundlaget, at regeringen vil igangsætte en grundig udredning af Danmarks forpligtelser og muligheder i forbindelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

Regeringen er i gang med at overveje, hvordan dette arbejde nærmere skal tilrettelægges.

Kaare Dybvad Bek

/

Christine V. Johansen